

Meddelanden från STRINDBERGSÄLLSKAPET

Nummer 69

April 2022

Kära Strindbergsvänner,

Löjtnant von Bleichroden låter avrätta tre franska frikårister under det fransk-tyska kriget 1870-71. Utan rättegång eller dom, för sådana är hans order och krigets lagar. Dådet sliter sönder honom, liksom granaterna har sprängt kratrar i jorden och hans mannar rivit upp åldrade vinstockar för att gräva skyttegravar.

”Samvetsqual” skrevs 1884. I januari det året hade August Strindberg med familj anlänt till Ouchy i Schweiz. Vare sig det berodde på stillheten efter vistelsen hos konstnärskolonin i Grez året innan eller avståndet från Sverige, men nu inleddes en oerhört produktiv period som inkluderade flera uppsatser till *Likt och olikt*, liksom samlingarna *Giftas* och *Utopier i verkligheten*. Det är i den senare ”Samvetsqual” ingår, inspirerad av Schweiz politiska system och Jean-Jacques Rousseaus skrifter. Mot en makthungrig elit och en dekadent överklass lyfter Strindberg naturens jordbundna växtkraft. Och trots att det är Bleichrodens ångest och förtvivlan som bildar berättelsens ryggrad dominerar vildvuxna naturbeskrivningar av blommor, träd, utbredda landskap, dygnets växlingar och det obegripliga i människans våld i denna sammanlevande mångfald.

Förgäves försöker Bleichroden hitta en logisk nödvändighet i avrättningen. Det är först när han brister ut i ett jubelskri över vyn av sjön, berg och moln genom sjukhusfönstret som vändningen kommer. Som sig bör blandas ljudet med hans unga hustrus utrop av smärta när hon föder fram deras dotter. Och Strindberg låter den tillfrisknade löjtnanten dra slutsatsen att arméerna kommer att krympa när kvinnorna får rösträtt! För ingen mor vill släppa iväg sin son, ingen syster sin bror och ingen hustru sin man till slakten: ”när inga finnas som reta människor upp emot varandra, då skola de så kallade rashaten försvinna.”

Strindberg kallade sina noveller ”utopier”, men även om det är en fantasi att helt utrota våldet kommer den överväldigande majoritetens längtan efter fred i längden alltid att besegra befälhavarnas makthunger.

David Gedin
/ordförande

VÅR - SOMMAR 2022

UTSTÄLLNINGAR

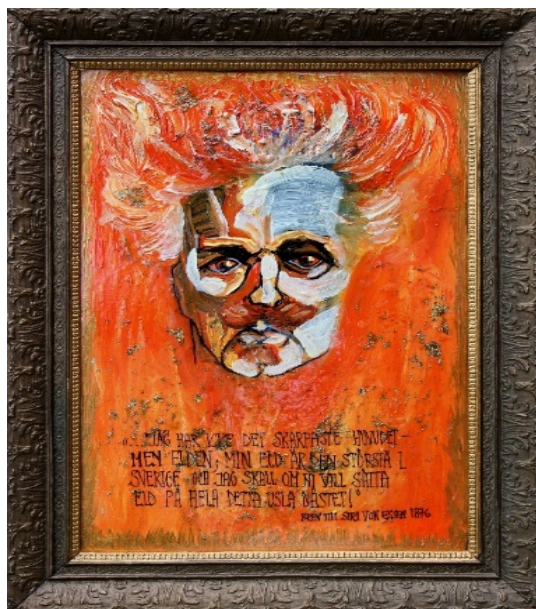
Strindbergs hem

Strindberg i centrum

Maggan Ek - Vad skulle Strindberg sagt? 8/4 – 5/6

Strindberg och Oscar II öppnar prel. i slutet av juni

Strindberg och skräcken öppnar i höst

BOKCIRKEL OCH SKRIVARWORKSHOP

Planeras till hösten. Håll utkik!

VISNINGAR

Guidade visningar av August Strindbergs hem torsdag - söndag kl. 13.

KULTURNATTEN 23 APRIL

Museet är öppet kl. 18-24 med fri entré

SHOP

Litteratur av och om Strindberg, läs- och skrivrelaterade souvenirer, magneter, pins m.m.

ÖPPETTIDER

Tisdag – söndag kl. 12-16. Stängt 1/5, 24 - 26/6

ENTRÉ

Gratis för medlemmar i Strindbergssällskapet samt barn och ungdom t o m 19 år.

Ord. pris: vuxna 100 kr, stud/pens/arbetslösa 75 kr. Drottninggatan 85 08-441 91 70

www.strindbergsmuseet.se

SAGT OCH GJORT

Vad skulle Strindberg sagt? Frågan implicerar inte sällan att vi gjort något som Strindberg skulle haft (starka) synpunkter på. Varför gör ni en utställning om Heidenstam? Varför spelar ni Victoria Benedictsson på teatern? Vad skulle Strindberg sagt om att ni har kvinnor i ledningen? Jag får erkänna att jag själv ofta för en sorts imaginär dialog med Strindberg när jag läser en nyutkommen bok, lyssnar på musik som jag inte hört tidigare, eller ser en film med oväntad dramaturgi. (Han svarar sällan.) Däremot frågar jag mig faktiskt aldrig vad Strindberg skulle sagt eller tyckt om museets verksamhet. Respekt för Strindbergs person och geni, givetvis, men vi är ingen fan club. Just nu visar Strindbergsmuseet en utställning med konstnären Maggan Ek. Hon har målat Strindberg otaliga gånger och satt upp hans pjäser. "Han kanske inte alltid hade rätt", menar hon, "men han förfäktade sin tanke på ett näst intill självförbrännande sätt och därför tar jag ofta spjärn emot frågeställningen Vad skulle Strindberg sagt?"

Det är en utställning som från golv till tak är fylld av färgsprakande och egensinniga porträtt. Här finns också en sorts alternativ akademi av stolar tillhörande några av konstnärens favoritförfattare. Här kan besökaren slå sig ned i knät på bland andra Shakespeare, Marcel Proust och Franz Kafka. Utställningen visas till och med 5 juni.

I ett brev från Carl Larsson från 1889 uppmanar han Strindberg att "erkänna Sveriges bussiga kungar". Detta tar vi fasta på i vår kommande utställning. I år är det 150 år sedan Oscar II tillträdde som kung. Oscar II:s tid är även Strindbergs. Han skrev sitt första betydande verk, *Mäster Olof*, 1872, sitt sista, *Pelikanen*, kungens dödsår 1907. Rollerna för såväl kungar som författare ändrades radikalt under denna tid. Båda verkade i en medial brytningstid. De båda avbildades i och följdes av pressen på ett helt nytt sätt.

De verkade i en tid då gamla sanningar utmanades av internationalisering, industrialisering, religionskritik och nya sociala och politiska rörelser. På många sätt liknar Oscar II:s och Strindbergs tid vår egen. Strindberg och Oscar II försökte förhålla sig till den nya tiden. Oftast hamnade de på motsatt sida, inte minst i samband med unionsupplösningen 1905.

Oscar II och Strindberg var duktiga på att marknadsföra sig själva, vilket de många fotografierna av de båda herrarna vittnar om. De flesta av dem är tillkomna i marknadsföringssyfte. Många av bilderna har vi fått låna av en generös medlem i Strindbergssällskapet! Utställningen med Maggan Ek fick vi också tips om. Så kan det också gå till. Tipsa gärna om ni har något i samlingarna hemma, som kan vara av intresse att ställa ut!

Kom till Strindbergsmuseet, kära medlemmar, och titta på våra utställningar! Fri entré för er, givetvis.

/Erik Höök

Oscar II

och August

SJÄLAVANDRING PÅ NORRA KYRKOGRÅDEN

- EN LITTERÄR OCH KULTURHISTORISK PROMENAD

Den 14 maj kl 13:00 är det Strindbergs dödsdag och 110 år sedan titanen dog. Vi vill hedra hans minne genom att tända ett ljus vid hans grav på Norra kyrkogården.

Men Strindberg är inte ensam på sin viloplats. Vi passar på att uppmärksamma även andra personer med anknytning till August Strindberg som vilar i närliggande kvarter och gravar. Här finns hans första hustru, Siri von Essen, dottern Kerstin, August Falck, teaterdirektör, och författaren Gustaf af Geijerstam.

Följ med Strindbergssällskapet och Strindbergs Intima Teaters vänner på vandring och lyssna till våra ciceroner: David Gedin, Leif Magnusson, Anita Persson, Ture Rangström och Göran Söderström som guidar oss bland litterära själar och teaterfolk.

Samling: vid Strindbergs grav. Vandringen beräknas ta ca 2 timmar.

Föranmälan krävs, boka din plats hos info@auguststrindberg.se eller på telefon 08/411 91 70.

Vandringen är gratis. Exklusivt för medlemmar.

Arrangörer: Strindbergssällskapet och Strindbergs Intima Teaters vänner.

STRINDBERGSPRISET 2022 TILL ANN-MARGARET MELLBERG

Översättandet har med rätta dragit till sig alltmer uppmärksamhet. Senast i Nils Håkansons Augustprisvinnande fackbok, *Dolda gudar*.

För översättarnas insats är ovärderlig. Få av oss skulle kunna ta del av dramatiker som Aischylos, Sofokles eller Euripides utan deras hjälp; vår upplevelse av oss själva, vår historia och omvärlden skulle begränsas, utarmas. Det är tack vare dessa dolda halvgudar (för att citera Håkanson) som August Strindbergs pjäser spelas, diskuteras och inspirerar i hela världen. Därför är det med stor glädje jag kan tillkännage att årets Strindbergpris uppmärksammar en av de främsta på området. Strindbergssällskapets styrelse har beslutat att ge 2022 års Strindbergpris till översättaren, författaren och Greklands förra kulturråd i Sverige, Ann-Margaret Mellberg.

Ann-Margaret Mellberg föddes i Pireus, Grekland 1951, där hennes föräldrar hade tillfällig sysselsättning. Som vuxen återvände hon till landet och arbetade bland annat som översättare på det grekiska utrikesministeriet i Aten och blev då även grekisk medborgare. Tillbaka i Sverige utnämndes hon till kulturattaché på den grekiska ambassaden i Stockholm. 1995 utnämndes hon till kulturråd, en befattning hon innehade under närmare 25 år, fram till pension.

Ann-Margaret Mellberg har förutom att översätta grekiska författare till svenska, spelat en avgörande roll för att introducera svensk litteratur på nygrekiska. Hennes översättargärning omfattar författare från Emanuel Swedenborg och Carl Jonas Love Almqvist till Joakim Pirinen och Jesper Svenbro. Men listan domineras av August Strindberg av vilken hon förutom romanerna *Tjänstekvinnans son* 1984 och *Svarta fanor* 1987, översatt 11 dramer, från *Fröken Julie* 1987 till Damaskus-trilogin vars sista del kom 2020.

Hennes insats för att sprida Strindbergs texter är med andra ord imponerande, och hon hennes insats för att tillgängliggöra dem för den grekiskspråkiga världen och inte minst teaterscenerna gör henne till en våra viktiga ambassadörer inte bara för Strindberg utan för svensk kultur utanför vårt lands gränser.

/David Gedin, ordförande

Ann-Margaret Mellberg. Foto: Peter Knutson (beskuret)

FRÖKEN JULIE SOM SYDKOREANSK MUSIKAL

Den 18 februari hade musikalen Fröken Julie premiär på Kamagolteatern i Busan, Sydkorea. Katharina Lind har talat med regissören Chae Lee om uppsättningen.

Why did you choose to make Miss Julie into a musical?

Musical is the genre that follows the actions of the story. The songs play integral parts in terms of dramatic action. Instead of following the linear journey of the actions, I wanted to experiment on different functions of the music, as one of the theatrical languages.

Miss Julie was the kind of script that I would not think of as a musical at first sight, due to its density and psychological subtlety. But I could sense the music in the piece - one of the major metaphors of the play was a bird, a serin! After studying Strindberg and his other plays including *A Dream Play*, I began with the clue of a 'singing bird' and that led me to the keyword of 'life as a hypnosis.'

How did you work with the song lyrics, is it mainly Strindberg's words?

It was a very interesting process. The show had to be in Korean because it was targeting a Korean audience, but I had to work on two different versions of the script because my collaborator, Paul Castles, is a Sydney-based composer.

We worked on this piece in English even though we produced it in Korean. First, we worked on an English script together, finding the song moments and how to turn them into songs. Then I wrote lyrics in Korean, along with an English translation next to every word, so that he could sense the meter and rhymes in Korean language. The melodic qualities of Korean, English and Swedish are so different, so I had to make sure that it works with the Korean language. When he sent me the songs with Korean lyrics, I worked on the scansion of the lyrics, sometimes amending melodies with the composer.

I wanted to make sure that most of the words are Strindberg's. Because songs allow less words than spoken words, I had to eliminate much. Instead, I made choices of rearranging and amplifying specific words. The most exciting process was turning Julie's most famous monologue of 'I want to see your blood' into a song. At first, I thought of some strong rock sound, but instead, we put a very pretty melody to the horrid words. I believe the contrast of the lyrics and the music amplified the intensity of the scene.

We are currently working on translating Korean lyrics into English, which takes another work on meter and rhythms. We are looking forward to performing this show internationally.

Kristin – Hyerim Hway, Julie – Subin Kim . Foto: Dongyoung Kim

What was the Korean audience's reaction to Strindberg?

Strindberg is still a somewhat new name for Korean audiences, except for theatre people in Korea. Quite a few audience members were saying that they wanted to study more about Strindberg after watching the show.

Currently, the gender conflict in Korea is becoming a major issue. Even though this play was written in a different country a long time ago, I do feel the similar situation in Korea. Especially Julie, who got a modern education but was still locked in the old traditional system and trying to match her ideal and the reality seems very modern. Really interesting was that the reaction varied depending on the gender. Men supported Jean whereas women sympathized with Julie.

This play has the face of 'love story' with so many layers of social conflict, power struggle and unreasonable human nature, and I guess that made it very hard for the audience to realize why they felt what they felt. The most comments after the show were 'powerful' with its dense energy.

Do Korean theatres play Strindberg?

I would say, compared to Ibsen or Chekhov, his plays are less presented on the stage, but *A Dream Play* and *Miss Julie* are comparatively often invited to Korean theatres. They are considered 'difficult to understand,' or only for 'theater professionals.' I remember 10 years ago, there was a big Strindberg Festival that I participated in as well. I would say that was the most comprehensive introduction of Strindberg to Korea.

Because his texts are so full of nuances and cultural associations, they are quite hard to translate. Without translating the specific nuances, the context becomes very hard to understand. I had to read three different translations when directing, one in Korean and two in English, to figure out the meanings in between lines. Only after that, I realized that Strindberg is actually quite influenced by Eastern philosophy and culture which was very interesting. The same goes for Shakespeare, too, but we have so many translations of his plays, which made it possible for a Korean audience to rethink over and over. I think the solution is to have as many versions of translation as possible.

You're on tour in U.S.A right now with a puppet-show. Will your next project be Strindberg with puppets?

Haha, not yet. My dream is to stage *A Dream Play* in a form of object-musical theatre. People think that *A Dream Play* is so difficult, but I want to make it as approachable as possible. What I love about Strindberg's words is that they open so many possible interpretations, and I would love to experiment on new theatre forms with his texts.

Julie – Subin Kim Jean - Hyunjoon Lee
Foto: Dongyoung Kim

FRÖKEN JULIE PÅ DRAMATENS LILLA SCEN

Jag vill citera Lars Ring i SvD: "En oförutsägbart hyllning till skådespelarkonsten - så kan man läsa Marie-Louise Ekmans iscensättning av Strindbergs klassiker. Bäst är när Marie Göransson och Krister Henriksson lågmält talar sig igenom alla eldfångda repliker."

Vilken fröjd att se och höra dessa mogna och erfarna skådespelare

ta hand om texten. Och vilken bra text! Nästan hela pjäsen är med, med sin fantastiska dialog.

I Marie-Louise Ekmans version så berättar Kristin, i Per Svenssons gestalt, att denna uppsättning varit på turné i decennier. Som jag uppfattade det så är han egentligen föreställningens inspicient, men skådespelaren som spelade Kristin har försvunnit på vägen, så nu är han både inspicient och Kristin. Dom andra aktörernas privatliv blandar sig i spelet då och då i den här pjäsversionen. Se den! Spelas t.o.m. den 11 juni.

/ Kristina Adolphson

p.s Vi får hoppas att uppsättningen kommer upp i höst igen, för alla föreställningar är i princip utsålda.

STRINDBERGS INTIMA PÅ GÅNG IGEN – teaterchefen rapporterar

Efter premiären på vår uppsättning av *Vasa* i januari insjuknade fem (av sex) skådespelare i corona och vi fick flytta resterande föreställningar till juni. Därefter flyttades även föreställningarna av *Odlad frukt*, *Att göra guld* samt *Kristin* till hösten 2022.

Trots detta har vi spelat många föreställningar av *De perversa*, *Spöksonaten* och *Spring tills du dör* samt en rad evenemang såsom *Readings av nyskriven dramatik*, *8 mars* och *Torsdagsklubben*.

Vi ser nu närmast fram mot **Kulturnatten** 23/4 med fri entré mellan kl.18.00-00.00 och programpunkter med delar ur SITs repertoar, samtal med **Gunilla Nyroos**, praktisk workshop med **Susanne Jaresand**, **Anne Jonsson** och **Anna Pettersson**, standup med mera. (Se vår hemsida för information om program)

29/4 har *A troimshpil* (Ett drömspel) premiär i regi av **Judith Hollander** med **Stockholms Jiddische Teatermator'n** och musik av Harry Rozenhal. Föreställningen spelas på jiddisch och textas på svenska följande datum: 29/4, 1/5, 6/5 och 8/5.

GÄSTSPELSMÅNAD I MAJ

Mamma 12-14/5 kl.19 och 15/5 kl.16 Av och med Charlotte Engelkes m.fl.

Paria Variationer 17-18/5 kl.19 Av Lasse Carlsson och Carl Harlén Medverkande: Lasse Carlsson

Ågust och hans vänner 23-24/5 kl.19

Ett gästspel från 4:e teatern i Västerås.

Av: August Strindberg i bearbetning av ensemblen

Regi: Fredrik Lundqvist och ensemblen

Medverkande: Mikaela Hagelberg, Titti Hilton, Daniel Scherp, Fredrik Lundqvist

Trollkarlen från Chicago 27-28/5 kl.19 samt 29/5 kl.16

Ett gästspel från Östfronten i Uppsala

En musikal om Milton Friedman av: Dag Thelander och Per Wickström Regi: Arn-Henrik

Blomqvist Medverkande: Lidia Bäck, Ida Löfholm och Malin Tengvard

JUNI

Vasa 2-4/6 kl.19, 7-11/6 kl.19, 14-16/6 kl.19

Ett samarbete mellan SIT och Dalateatern

Regi och bearbetning: Anna Pettersson

Kostym och scenografi är framtagen av Anna Pettersson i nära samarbete med Dalateaterns verkstäder och personal.

Medverkande: Kaj Ahlgren, Anna Granquist, Mala Kyndel, Patrik Pettersson, Yngve Sundén, Joel Torstensson

Vi ses på SIT! / *Anna Pettersson, teaterchef*

ETT DRÖMSPEL PÅ JIDDISCH

För första gången spelas Ett drömspel på jiddisch på Strindbergs intima och Sara Granath ställer några frågor till regissören Judith Hollander, om jiddischteater och uppsättningen.

Teater på jiddisch uppstod inte förrän i slutet av 1800-talet i Rumänien. Men det måste ha funnits ett stort behov av jiddischteater för så fort den kom igång - till en början som någon sorts nummerrevy - började de jiddischtalande i olika länder översätta och spela klassiker av bl.a. Shakespeare, Tjechov och Strindberg på jiddisch. Man spelade "Revisor/Inspektorn" av Gogol, som var Stockholms Jiddischamatorens förra produktion.

Och redan i början på 1900-talet fanns det en jiddischteatergrupp i Sverige.

Vår grupp bildades 2008. Den första uppsättningen "Sajt asoj git" 2009, var en typ "6 roller söker en jiddischpjäs", sammanställd av material ur klassiska pjäser: Strindbergs Fadren, Shakespeares Köpmannen i Venedig och Kung Lear - som fanns översatta till jiddisch. Vi lånade också en bit ur Jacob Gordin's Mirelle Efros, en kvinnlig jiddisch-version av Kung Lear. Dessutom diskuterade föreställningens roller livligt vad jiddischkultur är.

Sen satte vi upp "A Schnorrerspiel" (Tolvskillings/Tiggaroperan av Brecht m.fl) om Moishe Messer (Mackie Kniven). Och "Gimpel Tam" (av Singer och Mosche Yassur) "Tokarna i Scheml" och en polskjiddisch variant av "Den Inbillade sjuke".

Efter ett succéartat gästspel med "Inspektorn" i Paris letade vi ny pjäs men hittade inget vi kunde enas om och med viss tvekan började vi läsa "Ett drömspel" av Strindberg. Den hade översatts till alla minoritetsspråk och fanns i en tung, ganska ostrindbergsk översättning. Medan vi höll på att läsa kom pandemin och plötsligt kändes "Ett drömspel" med sin karantän aktuell.

Vilka är deltagarna? Är de jiddischtalare?

2008 ville ett gäng, vars första språk varit jiddisch men som egentligen aldrig hade talat jiddisch utanför barndomshemmet, återerövra pratet, dialogen på jiddisch. Läsa transkriberad jiddisch kunde flera men just föra en nyanserad dialog (nåja) fanns det inte många som hade möjlighet till. Som en medlem i gruppen sa: När mina föräldrar dog insåg jag att jag inte längre hade någon att prata jiddisch med.

Längtan efter dialogen födde Stockholms Jiddische Teateramator'n.

När vi 2013 satte upp "A Shnorrschpiel" som handlade om tiggeri, korruption, vänskap och fri kärlek i tyskt 1920-tal fick gruppens medlemmar lära sig ord från både underliv och undre värld som aldrig ingått i deras barndoms jiddisch.

Nu har vi flera ungdomar i teatergruppen, både judiska och ickejuda, som blivit intresserade av jiddisch och lärt sig språket.

För publiken som inte förstår och inte talar jiddisch projicerar vi dialogen på svenska.

Hur har du bearbetat texten?

När jag gick i skolan läste jag "Ett drömspel" som jag älskade. F.ö. var Strindberg, i min svensklärare (Dagmar Langes-alias Maria Langs) ögon en mansgris. Men pjäsen om Indras dotter passade mitt tonåriga jag. "Hamlet" och "Ett drömspel" handlade om personer vars uppgift det var att vrida vår eländiga värld rätt. Det var ju jag. När jag nu läste om pjäsen insåg jag att mina chanser

att ställa världen till rätta är passerad men att Strindberg verkligen behärskar det dramatiska berättandet - trots att "Ett drömspel" inte är en dramatisk pjäs i klass med "Fröken Julie" eller "Fadren", men nu tyckte jag att den svenska borgerliga 1800-talsvärld som Strindberg beskriver är intressant som en del av den svenska historien.

Flera i vår grupp vars föräldrar tvingats fly andra världskriget tyckte att världen i drömspelet var främmande. Pandemivåren 2020 började jag också läsa boken "Glöm inte bort att jag finns" av Peter Mosskin. Den börjar med ryska judar som 1905 flyr från pogromer och hamnar i karantän i Stockholms skärgård.

1905 levde fortfarande Strindberg och då uppstod frågan hur dessa ryska flyktingar skulle ha uppfattat Strindbergs borgerliga värld.

Utifrån dessa premisser samt utifrån de aktörer som ville medverka i Stockholms Jiddische Teateramateurs kommande föreställning började jag bearbeta "Ett drömspel".

Som alltid när man spelar klassiker med en amatörensemble har jag fått byta kön på flera roller. Och ålder. Och jag har fått ta bort scener, korta dialogen och slå ihop småroller.

Men miljöerna är kvar och de flesta godbitarna, t.ex. sänkhåven och den gröna sumpen, Officeren, den klistrande Kristin, Portvakten med sin sjal, Viktoria... Den Blinde, Advokaten, och Oj Vej! "Det är synd om människorna".

Passar Drömspelet bra för jiddisch?

Eftersom jag inte kan jiddisch kan jag inte avgöra i vilken mån jiddisch gör Strindbergs text rättvisa. Men en av anledningarna till bearbetning är/var att den översättning som fanns var gjord efter Strindbergs original vars språk, när pjäsen skrevs, var mycket modernt och fräscht men som sedan hållits heligt och inte uppdaterats och därmed blivit onödigt tungt. Alla minoritetsspråken skulle översätta "Ett drömspel" från detta original med pluraländelser och 1800-talsgramatik.

Min karantänsinspirerade bearbetning har översatts till jiddisch av två av medlemmarna i teatergruppen under överinseende av gruppens två jiddischproffs och vi diskuterar hela tiden språket och hjälper varandra att försöka hitta de rätta uttrycken.

Och jiddisch är ett i mitt tycke bra teaterspråk. Mer commedia än den naturalism som jag tror Strindberg eftersträvade. Det verkar lite oartigt och pang på!

Hur ser du på att spela på Strindbergs egen teater?

I princip roligt. Den har nu blivit en underbar, välskött liten teater med ljuvlig salong i röd plysch och utsökt teknik. Men den skapar förstås också stora förväntningar, förväntningar som känns lite överdrivna för vår lilla amatörgrupp. Som just nu inte alls verkar liten utan tvärtom kommer att fylla varje vrå av teatern. Jag läste Strindbergs egen bok om regi där han klokt förklarar hur skådespelare på hans teater ska spela; de ska artikulera, prata högt och inte gestikulera i onödan. Där är vi överens!

Men eftersom teaterrummet under ett halvsekel användes som lagerlokal har väl hans ande dunstat en smula, men om den nu ändå svävar över Norra Bantorget så hoppas jag att han kan glädja sig över av att Jiddisheamatorerna låtit sig bli inspirerade av hans drömspel!

KOM NÄRA AUGUST STRINDBERG - BESÖK KYMMENDÖ OCH HANS SKRIVARSTUGA!

Upplev den vackra innerskärgården med ett besök på Strindbergs "Hemsö" i sommar. Båtar går från Dalarö varje dag. Litteratur om ön finns i lanthandeln på ön alldeles vid färjefästet. Kymmendö är en aktiv ö som har flera bofasta och en levande verksamhet i jordbruk, båtvarv och lanthandel med tankställe för båtar och en liten restaurang. Skrivarstugan kom till 1882 och förvaltas av Strindbergssällskapet. Där hann Strindberg skriva dikter och den uppmärksammade satirboken *Det nya riket*. / Leif Magnusson

AUGUST STRINDBERGS VISITKORT GENOM ÅREN

Under sitt aktiva liv använde Strindberg många olika visitkort. De tillverkades i minst fyra olika storlekar. De första kända visitkortet är från tiden då Strindberg var anställd på Kungliga Biblioteket. De trycktes i samband med att Strindberg fick tjänst på biblioteket den 1 december 1874. På dessa finns utöver namnet hans titel, "E.O. Amanuens i K. Biblioteket".

När Strindberg planerade för sin franska resa 1885–1886 gav han reskamraten Gustaf Steffen i uppdrag enligt ett brev från Weggis den 7 augusti 1886 att i Berlin beställa "ett stort visitkort med alla mina titlar". På det levererade visitkortet finns fem rader titlar på franska i kursiv stil. (Båda dessa kort är avbildade på fram- respektive baksidan av KB:s utställningskatalog nr. 127 från 1999 med titeln "August Strindberg. Diktare och mångfrestare").

Under 1890-talets början var formatet detsamma som på de tidigaste visitkortet, nämligen 91x56 mm. Det nedan avbildade visitkortet har skickats av Strindberg i ett kuvert som postbefordrats i Göteborg den 28 januari 1892.

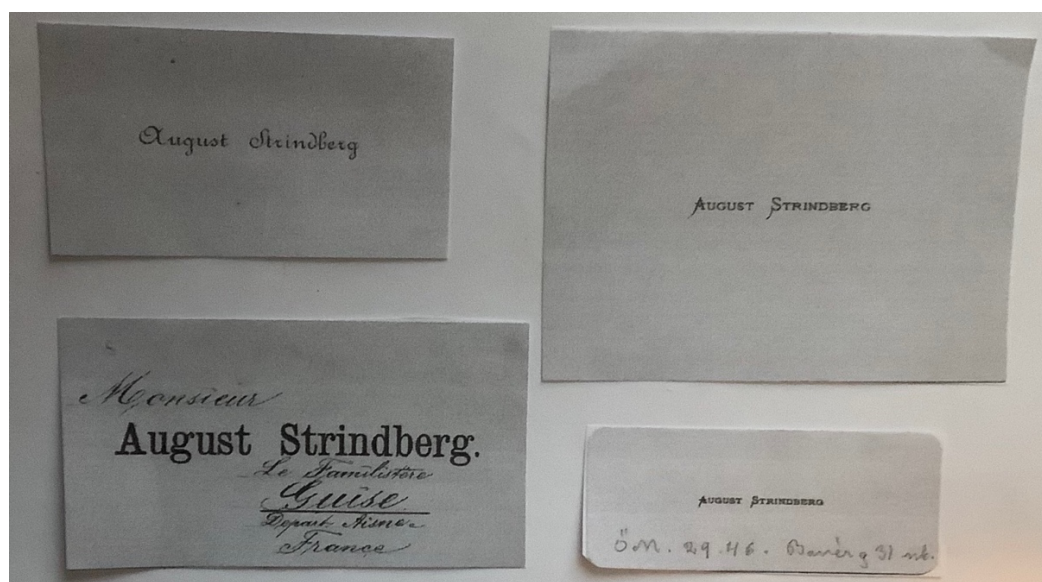
Strindbergs minsta visitkort användes under tiden i Lund 1897–1899. De är i formatet 85x38 mm och har avrundade hörn. Dessa kort medförde han till Stockholm när han flyttade dit i augusti 1899 då han hyrde ett möblerat rum på Narvavägen 5. Den 13 oktober flyttade han in i lägenheten på Banérgatan 31, nedre botten. Då använde han sina visitkort för att informera vännerna om sin nya bostadsadress och sitt telefonnummer, Östermalm 29.46.

Under senare år gjordes visitkortet i större format. De tillverkades då av ett tryckeri som anlätades av Harry Wennbergs Cigarr- och Frimärksaffär som hade öppnats 1892 på Stora Vattugatan 5 på Normalm. År 1896 flyttades verksamheten till Mäster Samuelsgatan 48 och 1902 till grannfastigheten nr. 60 med skyltfönster mot gatan. År 1908 öppnades en filial på Vasagatan 42. I vilken av dessa som Strindberg beställde sina visitkort är inte känt. I Strindbergs räkenskaper anges att han betalade 3 kr och 50 öre för 100 visitkort. De större visitkortet från hans sista fyra år är i formatet 115x92 mm och användes även som korrespondenskort. På dessa var hans namn placerat i övre vänstra hörnet medan visitkortet hade namnet placerat i mitten på kortet. På nedanstående visitkort finns på baksidan ett av Strindberg påbörjat meddelande till "Fröken Åhman", dvs. skådespelaren vid Intima teatern, Svea Åhman, som var anställd säsongen 1907–1908. Han kunde alltså använda båda korten som underlag för brev.

Det är känt att Strindberg avstod från namnskylt på dörren till tripletten i Blå tornet. I stället placerade han ett visitkort på dörren. Detta hängde i ett snöre som trädde över handtaget. Museet fortsatte med denna tradition under tjugohundratalet och hade låtit trycka upp kopior på korten i det ursprungliga formatet. Dessa har emellertid ofta stulits och vid något tillfälle även lämnats in till försäljning hos ett auktionsföretag i frimärksbranschen! Därför finns dessa kort inte längre på dörrhandtaget till Strindbergs lägenhet.

Under tiden i Schweiz 1884–1886 lät Strindberg trycka ännu ett visitkort, denna gång i formatet 110x66 mm. Detta användes bl.a. som adresslapp på väskorna när han och Siri gjorde en resa den 3–7 oktober 1885 till den då moderna gjutjärnspisfabriken, den så kallade Familistären i Guise, i norra Frankrike. Besöket gjordes för att Strindberg ville undersöka hur experimentet med att låta arbetarna med familjer bo i hus i anslutning till fabriken fungerade. Byggnaderna rymde vid denna tid cirka 2000 personer i nybyggda lägenheter.

/ Jan Billgren

STUDIECIRKLAR OCH FÖRELÄSNINGAR I SÖRMLAND UNDER 2022

ABF Sörmland har nu efter covidrestriktioner under fjolåret öppnat sina lokaler och vi har Strindbergscirklar under våren i såväl Eskilstuna som Strängnäs, med 6-8 deltagare.

Vårens cirklar behandlar Strindberg och sagan och vi läser *Strindbergs sagor* från 1903 och pjäsen *Abu Casems tofflor*, 1908. Vi gör också många utblickar till Strindbergs sagospel och hittar sagan som motiv, form eller förstärkande element i noveller m.m. Den 25 februari föreläste jag för cirkelmedlemmar och allmänt Strindbergsintresserade om just "Strindberg och sagan" för ABF-Akademien i Eskilstuna. Föreläsningen samlade en full föreläsningssal och ledde till kreativa frågor och synpunkter.

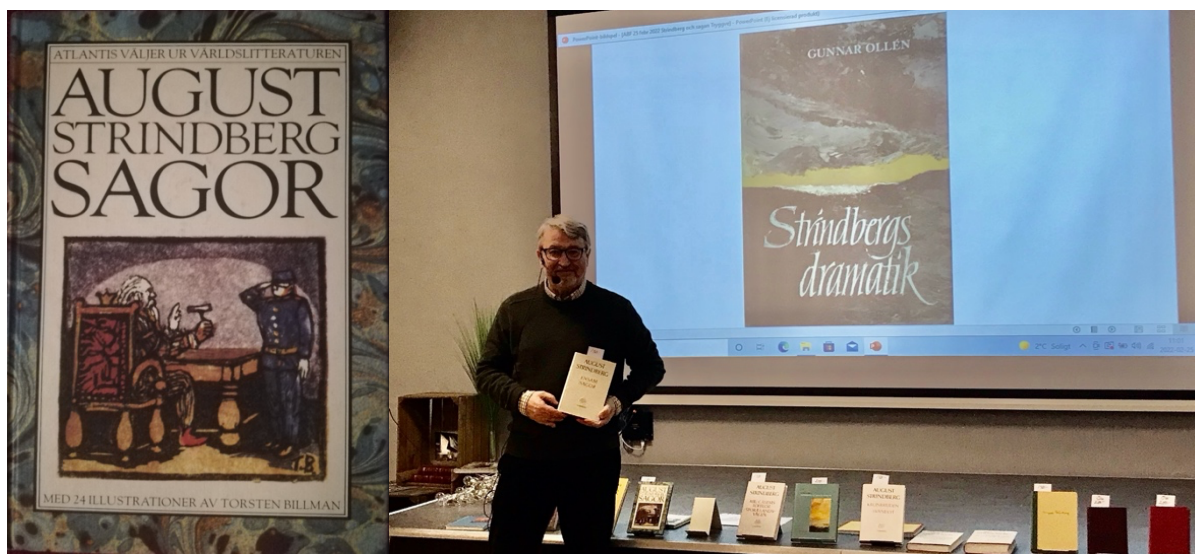
Till hösten planerar vi cirklar i Eskilstuna och Strängnäs om hur Strindberg och samhället förändrats från 1879 till 1904, genom samtal om romanerna *Röda rummet* och *Götiska rummen*. Jag håller under hösten också en föreläsning i ämnet.

Att studera Strindberg i cirkelform är ett oöverträffat sätt att lära av varandra - man utmanas och inspireras!

Jag hjälper dig gärna med att komma i gång med Strindbergscirklar på din ort, gärna i samspel med ett studieförbund. Jag kan föreslå litteratur och arbetsformer och eventuellt föreläsa om

Strindberg. Hör av dig till mig, helst genom mail eller sms. Lycka till med cirklandet!

Tryggve Lundh, styrelseledamot, 0763407415 tryggve.lundh@gmail.com.

SKRIVARVERKSTÄDER OCH BOKCIRKEL PÅ STRINDBERGSMUSEET

Katharina Lind och Camilla Larsson har lett sina mycket uppskattade skrivarverkstäder, hemma hos Strindberg, en med temat jul hos Strindberg och en som kallades "Skriv ditt liv". De kommer att fortsätta till hösten.

Sara Granath har fortsatt samla engagerade läsare till bokcirkel med *Hemsöborna*, *Giftas I-II* och *Inferno* (där hettade det till). Cirkeln fortsätter till hösten, kanske ingår en dust med *Fröken Julie* och en djupdykning bland breven. Gamla och nya deltagare är alltid välkomna.

ATT LÄSA ALLT AV STRINDBERG

Sara Granath ställer, förundrad och imponerad, några frågor till Henrik Beglert, som ska ha läst allt av Strindberg. Stämmer det??

Ja det stämmer, men det kan ju för all del dyka upp grejer som i detta nu ligger bortglömda i dammiga askar...

Vad gör du när du inte ägnar dig åt honom?

Just nu ägnar jag nästan ingen tid alls till Strindberg eftersom jag, utöver att vara heltidsarbetande och närvarande i familjen hemma, börjat läsa filosofihistoria på halvfart. Jag hinner helt enkelt inte läsa mycket annat än kurslitteratur som livet ser ut nu och man vill ju dessutom läsa andra saker än bara Strindberg...Jag försöker dock att underhållsvärma intresset genom att delta i en del aktiviteter som sällskapet anordnar.

Hur började det hela?

Det började i februari 2014 när vårt första barn var ett drygt halvår gammalt och vi bodde i ett litet hus på landet utanför Nässjö (som Strindbergs barn för övrigt tyckte var en lika rolig stad som Bremen...). Min tillvaro då bestod, förutom omsorg om lille Tage, mestadels av mitt jobb på kyrkogården i stan, vedklyvning och att hålla huset varmt med hjälp av tre kakelugnar och en vedspis. Efter att Tage hade somnat, dagens braskvärme hade lagrats i diverse tegelmassor, dagens bestyr var över och morgondagens vedportion var inburen fanns det på kvällarna en del tid över att läsa, och det fanns helt enkelt inte så mycket annat att hitta på därute i vintermörkret.

Jag hade läst Strindberg lite sporadiskt innan eftersom jag hade ett tjugotal strödda volymer från en äldre utgåva jag köpt på ett antikvariat i ungdomen och den enda av böckerna jag inte hade läst under de 20 år jag haft dom i min ägo var *I Havsbandet* som jag då plockade fram. Jag hade haft en period av lästorka tiden innan men faktum är att jag blev så oerhört entusiastisk av berättandet och inte minst språket i boken så att jag hamnade i lässadeln igen och fick en inspirerad ingivelse att läsa rubbet. Jag visste inte då hur stor Strindbergs produktion var kan jag tillägga, utan det blev jag först varse några dagar senare när jag satt och sonderade på nätet.

Hur har du gått till väga?

Jag började med att köpa den kompletta nationalutgåvan på ett nätantikvariat och eftersom jag hade bestämt mig för att även läsa breven (jämsides med texterna, kronologiskt) fick jag ägna lite tid åt att samla samtliga 22 volymer. För att hela tiden kunna hålla ordning på kronologin och inte minst på vad Strindberg pysslade med och rent geografiskt befann sig under min läsning, läste jag också Gunnar Brandells biografi i fyra delar jämsides med breven och de övriga texterna, den funkade bra eftersom den är ganska kortfattad och saklig. Jag läste även om pjäserna i Gunnar Olléns *Strindbergs dramatik* vartefter de dök upp i läsningen. Det blev en del hoppande fram och tillbaka mellan volymerna i bokhyllan, Strindberg skrev ju även många artiklar, essäer och utkast som samlats upp i särskilda volymer i nationalutgåvan där tillkomsttiden kan spänna över större tid och de texterna fick jag hålla reda på med färgade små post-it lappar med skrivna år och månadsangivelser. Från och med 21 februari 1896 flätades dessutom Ockulta dagboken in i läsningen. Jag läste i maklig takt, lite varje dag och då tog det ca tre och ett halvt år tills jag slog igen sista boken.

Var det något som var tungt att ta sig igenom?

Ja de natur- och speciellt språkvetenskapliga skrifterna blev lite dryga i längden.

Har du några favoriter?

Det är svårt att välja men *Tjänstekvinnans son*, *I havsbandet*, *Taklagsöl*, *Ensam*, kammarspelen och inte minst breven får nog kallas det.

Vad tycker du att projektet har gett dig?

Det har varit fantastiskt roligt och givit en fin helhetssyn på Strindberg och hans författarskap, man har ju på ett påtagligt sätt följt hans tankar och liv vartefter det tagit nya vändningar. Oväntade saker har dykt upp som brev till en komminister från Nässjö (brev 7173) som ligger begravd på kyrkogården där jag jobbar, han skrev uppskattande brev till Strindberg och berömde hans artiklar och vid tiden inte helt konventionella tankar om religion. Han bifogade egenpublicerade böcker om samma ämne i breven och fick *En blå bok* som gengåva och nu är det förstås något jag tänker på när jag dagligen passerar hans gamla gravkors på kyrkogården. Hur som helst var det en lång läsresa och det var lite vemodigt när den var över...Det låter kanske lite pretentiöst men jag tänker att om jag skulle välja ett soundtrack till mina intryck av Strindbergs liv och öde skulle det bli Allan Petterssons nästintill folkkära sjunde symfoni; ett dovt och mörkare återkommande tema, korta partier av vackra melodier som ideligen bryts av inbrytande brötiga disharmonier för att slutligen plana ut och försvinna i vackra höga flöjttoner, en musikalisk summering på en knapp timme.

*Läshörnan efter förrättat värv.
Foto: Henrik Beglert*

AKTUELLT INTERNATIONELLT OCH OCKULT

Ann-Charlotte Gavel Adams är Strindbergssällskapets västliga utpost i Seattle, Washington. Nyligen uppmärksammade hon August med föredraget "August Strindberg Rediscovered/ On the role of chance in artistic creation" på Nordiska museet i Seattle. Vi som befinner oss på andra platser kan ta del av hennes föredrag via youtube. Sök på "Rediscovered: August Strindberg as a Painter."

Under våren blir hon också dubbelt aktuell via sin revision av Karin Pethericks ofullständiga översättning av *Ockulta dagboken* som kommer ut på Stockholm University Press i serien "Critical Editions in Culture and Aesthetics". Gavel Adams har redigerat texten, Per Stam har skrivit förordet, som översatts av Shelley Wright, och Gunnel Engwall är medredaktör. På engelska kallas utgåvan *August Strindberg: The Occult Diary. Paris 1896 – Stockholm 1908*.

KALLELSE TILL ÅRSMÖTET

Årsmötet äger rum på Strindbergsmuseet den 17 maj kl 18.00

Efter årsmötet överlämnas 2021 års Strindbergspris till Ann-Margaret Mellberg som håller ett föredrag om Strindbergs ställning i Grekland, om arbetet med översättning till grekiska, om samarbetet med skådespelare, regissörer och förläggare.

Därefter serveras en enkel måltid till självkostnadspris.

Anmälan görs till info@strindbergsmuseet.se eller 08-411 53 54, senast den 10 maj.

FÖREDRAGNINGSLISTA

1. Årsmötet öppnas
2. Val av ordförande för mötet
3. Val av protokollförare
4. Val av protokolljusterare, tillika rösträknare
5. Fråga om godkännande av föredragningslistan
6. Fråga angående röstlängd
7. Fråga om godkännande av kallelsen
8. Anmälan av föregående årsmötesprotokoll
9. Styrelsens verksamhetsberättelse och bokslut för 2019
10. Revisorernas berättelse
11. Fastställande av bokslutet
12. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen
13. Styrelsens planer för kommande verksamhet
14. Beslut om medlemsavgifter
15. Val av styrelseordförande (mandattid 1 år)
16. Val av övriga styrelseledamöter (mandattid 2 år)
17. Val av revisorer jämte suppleanter (mandattid 1 år)
18. Val av valberedning (mandattid 1 år)
19. Ev. frågor och övriga meddelanden från styrelsen
20. Övriga frågor
21. Mötet avslutas

Verksamhetsberättelsen publiceras på sällskapets hemsida.

VÄLKOMNA!!!

STRINDBERGSSÄLLSKAPETS STYRELSE

David Gedin – ordförande, styrelsemedlem i Stiftelsen Strindbergsmuseet

Göran Söderström – vice ordförande

Marie-Louise Jaensson Björkén – skattmästare

Sara Granath – sekreterare, redaktionsgrupp *Nya Meddelanden*

Ingela Lundahl – medlemsombud

Leif Magnusson – ansvarig för Strindbergs skrifvarstuga på Kymmendö

Cecilia Carlander – redaktör för *Strindbergiana*
Katharina Lind – redaktör för hemsida, sociala medier, *Nya Meddelanden*
Kristina Adolphson – redaktionsgrupp *Nya Meddelanden*
Jan Billgren, redaktionsgrupp *Nya Meddelanden*
Louise Edlind Friberg
Tryggve Lundh
Erik Höök – chef för Strindbergsmuseet
Revisorer – Hans Alm, Olof Nordin
Revisorsuppleanter – Kjellåke Henriksson, Åsa Söderbergh
Valberedning – Catharina Söderbergh, Erik Höök

KONTAKT

Ordförande – David Gedin, e-post: strindbergssallskapet@auguststrindberg.se
Medlemssekreterare: Ingela Lundahl, telefon: 08-441 91 75, e-post: info@strindbergsmuseet.se
Redaktörer för hemsidan; David Gedin, Katharina Lind, e-post: red@auguststrindberg.se
Redaktör sociala medier: Katharina Lind, e-post: media.auguststrindberg.se
Tipsa redaktionen på *Nya Meddelanden*: media@auguststrindberg.se
Redaktör *Strindbergiana*: Cecilia Carlander, e-post: strindbergiana@auguststrindberg.se

Strindbergssällskapets postadress:
Drottninggatan 85, 111 60 Stockholm
Hemsida: www.auguststrindberg.se

MEDLEMSKAP

Du blir medlem genom att sätta in årsavgiften 250 kr på Strindbergssällskapets Swish 123-0183939 eller postgirokonto 25 02 78-9. För ytterligare familjemedlem är avgiften 50 kr och för ungdomsmedlem (25 år och yngre) 150 kr. Årsavgift för institutioner är 400 kr inom Sverige, 500 kr utanför Sverige.
Glöm inte att mejla ditt namn, postadress samt e-postadress till: info@strindbergsmuseet.se.
OBS! Medlemsavgiften gäller per kalenderår och betalas in i början av kalenderåret.

I medlemskapet ingår årsboken *Strindbergiana*, medlemsbladet *Nya Meddelanden*, fri entré på Strindbergsmuseet, rabatter i Strindbergsmuseets butikssortiment samt till vissa teateruppsättningar på Strindbergs Intima Teater.

OBS – VIKTIGT! HAR VI DIN MEJLADRESS?

Med hänsyn till miljön samt sällskapets ekonomi skickas *Nya Meddelande* numera ut på e-post.
För kontinuerlig information mejla din e-postadress till info@strindbergsmuseet.se. Glöm inte att uppdatera oss om du bytt adress eller e-post.

GE BORT ETT MEDLEMSKAP I PRESENT!

Varför inte ge bort ett medlemskap som present. Sätt in medlemsavgiften på Strindbergssällskapets konto. Mejla sedan info@strindbergsmuseet.se och uppge namn, postadress och mejladress på personen som du gett medlemskapet till.

Tack för att du stödjer vårt arbete att sprida kunskap om Strindberg!

För aktuell information, se vår hemsida: www.auguststrindberg.se och följ oss på nätet!